

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Кафедра «Міжнародні економічні відносини»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ЛІДЕРСТВА: МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ

Освітня програма: «Міжнародний бізнес»

Спеціальність: 292 «Міжнародні економічні відносини»

Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»

Затверджено на засіданні кафедри
Міжнародні економічні відносини
Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ЛІДЕРСТВА: МІЖНАРОДНІ АСПЕКТИ обов'язкова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Викладач	к.е.н., доц. Козицька Галина Валентинівна
Контактна інформація викладача	(061)769-82-53 kalian@zntu.edu.ua
Час і місце проведення навчальної дисципліни	Згідно з розкладом (предметна аудиторія кафедри)
Обсяг дисципліни	120 год. 4 кредити (32 год. лекцій, 10 год. семінарських занять, 78 год. самостійна робота), вид контролю – екзамен
Консультації	2 години 1 раз на тиждень згідно з графіком консультацій
2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни	
<p>Пререквізити: Для освоєння студентами необхідних теоретичних знань та отримання практичних навичок щодо використання сучасних стратегій лідерства при веденні бізнесу в глобальному середовищі попередньо їм необхідно опрацювати такі дисципліни як «Міжнародні економічні відносини», «Економіка бізнес-структур», «Сучасні інформаційні системи і технології», «Міжнародні інформаційні системи», «Міжнародний бізнес», «Основи зовнішньоекономічної діяльності», «Міжнародна макроекономіка».</p> <p>Постреквізити: Отримані знання в подальшому стануть теоретичною базою для здобувачів при опануванні таких дисциплін як «Міжнародні стратегії економічного розвитку», «Міжнародний маркетинг», «Управління міжнародними компаніями».</p>	
3. Характеристика навчальної дисципліни	
<p>Доцільність вивчення матеріалу курсу «Сучасні стратегії лідерства: міжнародні аспекти» обумовлена особливостями сучасного економічного розвитку. В епоху турбулентних соціально-економічних і технологічних трансформацій, зростання ролі знань і інновацій – країни, бізнес-організації та особистості можуть успішно розвиватися лише в рамках лідерської парадигми. Здійснення ефективного міжнародного бізнесу є одним з найважливіших пріоритетів України. Повноцінний вихід на зовнішні ринки може бути ефективним лише за умови наявності спеціалістів із зовнішньоекономічної діяльності, які володіють знаннями закономірностей, теорій та засобів реалізації лідерського потенціалу.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та приумножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;</p> <p>ЗК 3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим;</p> <p>ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом;</p> <p>ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;</p> <p>ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;</p> <p>ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним;</p> <p>ЗК 11. Здатність працювати в команді;</p> <p>ЗК 12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;</p>	

Спеціальні (фахові компетентності):

СК 2. Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин в цілому та міжнародного бізнесу зокрема;

СК 3. Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку;

СК 5. Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них;

СК 9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками;

СК 11. Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків;

СК 14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною мовою;

СК 15. Здатність застосовувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України;

СК 16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності;

Результати навчання:

РН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін;

РН 2. Вільно спілкуватися з професійних питань державною мовою усно і письмово, фахово використовувати дипломатичну та економічну термінологію;

РН 5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них;

РН 6. Планувати, організовувати, мотивувати, оцінювати та підвищувати результативність колективної праці, здійснювати дослідження в групі під керівництвом лідера, з урахуванням вимог та особливостей сьогодення в умовах обмеженості часу;

РН 10. Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування об'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку;

РН 12. Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування;

РН 13. Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі;

РН 18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків;

РН 23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя для здобування знань, з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

4. Мета вивчення навчальної дисципліни

сформувані у майбутніх спеціалістів систему фахових компетентностей щодо використання стратегій для забезпечення лідерських позицій країни, підприємства, особистості в процесі міжнародної діяльності.

5. Завдання вивчення дисципліни

- сформувані уявлення про сутність лідерства;
- сформувані здатність застосовувати методи оцінки лідерських позицій окремих країн;
- сформувані навички використання галузевих стратегій лідерства;
- надати уявлення про сучасні концепції лідерства особистості;
- сформувані розуміння сучасної моделі лідерства в глобальному контексті.

6. Зміст навчальної дисципліни

Основними формами навчальної роботи при вивченні дисципліни є лекційні та семінарські заняття. Лекції проводяться з базових питань щодо сучасних стратегій лідерства взагалі та в міжнародному бізнесі зокрема, містять узагальнений теоретичний матеріал, які є базою для самостійної роботи студентів. В процесі читання лекцій увага концентрується на найбільш складних питаннях досліджуваної теми, додаються рекомендації для самостійної роботи над відповідними темами. Навчальна дисципліна «Сучасні стратегії лідерства: міжнародні аспекти» викладається за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Тематика дисципліни розрахована на 2 змістовних модуля, які містять 11 тем.

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи забезпечення лідерства в процесі міжнародної діяльності.

Тема 1. Сучасні підходи до визначення лідерства.

Сутність категорії «лідерство». Історичний дискурс розвитку поняття «лідерство». Психологічні, економічні та соціальні аспекти лідерства. Лідерство держави (країни). Лідерство суб'єкта господарювання. Лідерство особистості.

Тема 2. Методи оцінки лідерських позицій країни.

Міжнародні рейтинги інноваційного розвитку країни. Глобальний індекс інноваційності. Індекс готовності до мережевої економіки. Індекс економіки знань. Індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Індекс цифрової перспективи. Індекс цифрового доступу. Індекс інформаційного суспільства. Індекс глобальної конкурентоспроможності. Індекс економічної свободи. Індекс інноваційних технологій. Індекс легкості ведення бізнесу. Індекс сприйняття корупції. Рейтинг Світового банку, що характеризує якість управління та правове забезпечення в країні. Позиції України в світових економічних рейтингах. Особливості країн-лідерів регіонів сталого розвитку.

Тема 3. Стратегії галузевого лідерства.

Стратегії досягнення лідерства суб'єктами господарювання. Стратегія постійного наступу. Стратегія активної оборони та укріплення. Стратегія демонстрації лідерства. Стратегія компаній-послідовників лідера. Стратегія вакантної ніші. Стратегія спеціалізації. Стратегія покращення якості. Стратегія «росту за рахунок придбання». Стратегія характерного іміджу. Стратегії конкурентної боротьби: мінімізація витрат, диференціації, концентрації. Стратегічна архітектура лідерства за Гарі П. Хамелом та К.К. Прахаладом: передбачення, функціональність, інтелектуальне лідерство, ключові компетенції. Концепція досягнення лідерства Майкла Трейсі та Фреда Вірсема: виробнича досконалість, лідерство по продукту, близькість до споживача. Концепція лідерства Джеймса Ф. Мура: побудова підприємницьких екосистем і управління ними.

Тема 4. Традиційні концепції лідерства.

Теорія лідерських якостей. Дослідження університету штату Огайо. Дослідження Мічиганського університету. Системи управління Р. Лайкрета. Управлінська решітка Р. Блейка і Дж. Моутона. Теорія обміну між лідером та рядовим працівником Г. Грена. Замінники лідерства С. Керр та Дж. Джермейера.

Тема 5. Концепції ситуаційного лідерства.

Континіум лідерської поведінки Р. Танненбаума – У. Шмідта. Теорія ситуаційного лідерства Ф. Фідлера. Модель когнітивних ресурсів Ф. Фідлера. Модель ситуаційного лідерства П. Херсея і К. Бланшарда. Теорія лідерства «шлях-мета» Р. Хауза і Т. Мітчелла.

Модель ситуаційного лідерства Дж. Стінсона – Т. Джонсона. Ситуаційна модель прийняття рішень В. Врума – Ф. Йеттона – А, Яго.

Тема 6. Нові концепції лідерства.

Трансформаційне і транзактне лідерство Б. Басса. Концепції атрибутивного лідерства. Концепція харизматичного лідерства Рю Хауса. Концепція перетворюючого лідерства. Концепція керівників п'ятого рівня Дж. Коллінза. Синтетичні концепції теорії лідерства.

Змістовний модуль 2. Лідерство особистості. Лідерство в міжнародних компаніях.

Тема 7. Особистісні аспекти лідерства.

Особистість і лідерство. Моделі особистості. Якості особистості і поведінка лідера. Цінності і установки. Інструментальні і термінальні цінності. Вплив психологічних установок на лідера. Когнітивні відмінності. Особистість і стиль лідерства.

Тема 8. Гендерна специфіка лідерства.

Сутність гендеру та гендерної професійної сегрегації. Порівняльна характеристика якостей лідерів-жінок та лідерів-чоловіків. Концепція домінування гендерного фактору над лідерською позицією. Концепція домінування лідерської позиції над гендерним фактором. Концепція рівноцінності гендерного фактора та лідерської позиції. Суспільні перешкоди до становлення лідерських позицій жінок. Фактори гендерної дискримінації. Захисні стратегії.

Тема 9. Лідерство, мотивація, влада та делегування повноважень.

Теорії мотивації. Мотивація через задоволення потреб (А. Маслоу і К. Алдерфер). Мотивування через постановку цілей (Е. Лок і Г. Латхем). Мотивування за допомогою об'єктивності (С. Адамс). Мотивування через зміни очікувань (В. Врум). Мотивування через проектування роботи. Модель розширення і збагачення діяльності. Модель характеристик діяльності Р.Хекмана і Г. Олдхема. Модель джерел влади Дж. Френча - Б. Ривена. Лідерство як система фреймів. П'ять типів влади лідера. Реакції на застосування влади. Джерела влади лідера в організації. Делегування влади. Способи делегування владних повноважень.

Тема 10. Роль лідерства в системі ефективної організації роботи.

Переваги та труднощі лідерського статусу. Мотивація лідерської поведінки. Розвиток лідерських якостей. Суперлідерство як самоменеджмент лідерських потенціалів.

Тема 11. Лідерство в міжнародних компаніях.

Міжнародні ділові комунікації. Комунікативні бар'єри. Засоби підвищення ефективності міжнародних комунікацій. Мотивація в міжнародних компаніях. Процесуальні та підкріплюючі моделі мотивації в різних культурах. Прийняття рішень в міжнародному бізнесі. Формування нової моделі лідерства в глобальному контексті. Типи лідерства в мультикультурній команді.

7. План вивчення навчальної дисципліни

№ тижня	Назва теми	Форми організації навчання	К-сть год.
1.	Сучасні підходи до визначення лідерства	Лекція, семінар	3
2.	Методи оцінки лідерських позицій країни	Лекція, семінар	5
3.	Стратегії галузевого лідерства	Лекція, семінар	5
4.	Традиційні концепції лідерства	Лекція, семінар	2,5
5.	Концепції ситуаційного лідерства	Лекція, семінар	2,5
6.	Нові концепції лідерства	Лекція, семінар	3
7.	Особистісні аспекти	Лекція, семінар	3

	лідерства		
8.	Гендерна специфіка лідерства	Лекція, семінар	5
9.	Лідерство, мотивація, влада та делегування повноважень	Лекція, семінар	5
10.	Роль лідерства в системі ефективної організації роботи	Лекція, семінар	3
11.	Лідерство в міжнародних компаніях	Лекція, семінар	5

8. Самостійна робота

Частина теоретичного матеріалу курсу відведена для самостійного опанування, загальною кількістю 78 годин для денного відділення та 110 години для заочного.

Метою самостійної роботи є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та послідовне формування у здобувачів вищої освіти самостійності як риси характеру, що відіграє суттєву роль у формуванні сучасного фахівця вищої кваліфікації.

Проблемні питання здобувачі мають змогу обговорити з викладачем під час обов'язкових консультацій 1 раз на тиждень, або в інші часи за домовленістю з викладачем. Також доступні відеозустрічі в системі Zoom, аудіоспілкування або повідомлення у сервісі Viber, (за графіком консультацій викладача)

9. Система та критерії оцінювання курсу

Підсумкова кількість балів виставляється як сума балів за усіма поточними формами контролю та підсумковим контролем, передбаченими робочою програмою навчальної дисципліни. Методи контролю: поточний контроль (контроль відвідування занять студентом, усне опитування, індивідуальне опитування, доповіді); рубіжний контроль (тестування за темами модуля 1, модуля 2); підсумковий контроль (екзамен – форма підсумкового контролю, яка полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу з дисципліни та на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на семінарських заняттях, а також завдань до екзамену). Сумарний результат містить 100 балів.

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10	T 11	40	100
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6		
30						30						

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D		
60-69	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Контроль знань здобувачів вищої освіти *заочного відділення* здійснюється шляхом виконання та подальшого захисту контрольної роботи у вигляді відповідей на питання, що

стосуються змісту роботи. Перелік питань до контрольної роботи можна знайти в системі дистанційного навчання НУ «Запорізька політехніка»: <https://moodle.zp.edu.ua> та у методичних вказівках до виконання контрольної роботи з дисципліни «Сучасні стратегії лідерства: міжнародні аспекти».

10. Політика курсу

Політика курсу базується на Положенні про систему забезпечення НУ «Запорізька політехніка» якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (системи внутрішнього забезпечення якості). Режим доступу:

http://www.zntu.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_zabezpechennia_yakosti.pdf

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватись крайніх термінів (дата для аудиторних видів робіт або час в системі дистанційного навчання Moodle), до яких має бути виконано певне завдання. Перескладання модулів (рубіжний контроль) відбувається тільки при наявності поважної причини пропуску із обов'язковим дозволом деканату.

Політика щодо академічної доброчесності: Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю, досягнення результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; використання достовірної інформації з офіційних джерел при виконанні проектних завдань. Списування під час рубіжного контролю та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, не дозволяються пропуски занять та запізнення з неповажних причин. Здобувачі освіти повинні приймати активну участь під час проведення занять, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи, що є допуском до підсумкового контролю. Обов'язкове вимкнення мобільних девайсів під час відвідування занять в аудиторії.

В умовах впровадження дистанційної форми навчання за наявності об'єктивних причин (наприклад, лікарняні, індивідуальний графік, знаходження на карантині і т. інш.) та за узгодженням з викладачем, освоєння навчальної дисципліни здобувачами вищої освіти може здійснюватися самостійно, на засадах академічної доброчесності. При цьому щотижня здобувач вищої освіти має звітувати через електронну пошту або через систему дистанційного навчання Moodle про стан виконання завдань та раз на тиждень – за графіком консультацій - виходити на онлайн-консультацію.

Політика дотримання прав та обов'язків здобувачів вищої освіти. Права і обов'язки здобувачів вищої освіти відображено у п.7.5 Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Запорізька політехніка» (https://zp.edu.ua/uploads/dept_nm/Polozhennia_pro_organizatsiyu_osvitnoho_protseesu.pdf).

Політика конфіденційності та захисту персональних даних. Обмін персональними даними між викладачем і здобувачем вищої освіти в межах вивчення дисципліни, їх використання відбувається на основі закону України «Про захист персональних даних» (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>). Стаття 10, п. 3 «Використання персональних даних працівниками суб'єктів відносин, пов'язаних з персональними даними, повинно здійснюватися лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники зобов'язані не допускати розголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків, крім випадків, передбачених законом. Таке зобов'язання чинне після припинення ними діяльності, пов'язаної з персональними даними, крім випадків, установлених законом».

